

Slovenski dom

Stev. 119

V Ljubljani, ponedeljek 26. maja 1941

Leto VI.

Izključno zastopstvo za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.Unica rappresentante per le inserzioni dal Regno d'Italia e dall'estero è
l'Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Zmagovito sodelovanje italijanskih sil pri bitki za Kreta

Stevilni letalski napadi proti angleškim vojnim ladjam

354. vojno poročilo pravi: Naše letalske in pomorske sile se v tesnem sodelovanju z nemškimi silami že od noči na 20. maj bore v bitki na vzhodnem Sredozemskem morju za Kreta. Naši torpedni čolni, ki so zmagovito prestali spopade, kakor so bili obeleženi v 352. in 353. vojnem poročilu, so prizadejali sovražnemu vojnemu brodogradu hude izgube. Skupine bombnikov, torpednih, lovskih in izvidniških letal so bile neprestano v borbi. Ponovno in uspešno so bili bombardirani razni objekti na otoku Kreti. Mnogokrat so bile napadene angleške vojne ladje, ki so skušale braniti otok. Prizadejane so jim bile izgube, kakor je bilo navedeno v 350. in 352.

vojnem poročilu. Angleško vojno brodogradje je bilo zaradi velikih izgub, ki so jim jih prizadejale obojene sile osl, prisiljeno umakniti se na svoja oporišča.

V severni Afriki ni bilo nikakih novih posebnih dogodkov.

V vzhodni Afriki je bil sovražni napad v severnem predelu Gale in Sidama odbit ter je sovržnik imel izgube. V Uogidi v Amhari je bil neki naš izolirani oddelek pod poveljstvom polkovnika Maraventana po dolgem junaškem odporu sprito pomanjkanja živeža in streliva prisiljen, da se je vdal. Izkazane so mu bile vojaške časti.

Neka naša podmornica je pod poveljstvom korvetnega kapetana Karla Fecie di Cossato na Atlantskem oceanu potopila tri tovarne parnike s skupno okrog 21.000 tonami, med njimi tudi neko veliko petrolejsko ladjo, ter torpedirala neko sovražno vojno ladjo, verjetno neko križarko.

Na osrednjem Sredozemskem morju je neka sovražna podmornica skušala napasti naš konvoj, naše torpiljarke pa so prišle v protinapad in so jo potopile.

Pri operacijah na vzhodnem Sredozemskem morju smo izgubili en rušilec in eno torpedovko. Posadki sta bili skoraj v celoti rešeni.

Duce na Spomladanskem nastopu mladine

Rim, 26. maja. s. V Ducejevi navzočnosti je Italijanska Liktorska Mladina imela na olimpijskem stadionu Mussolinijevega Foruma spomladanski nastop. Manifestacija je letos pokazala nekaj posebnega. Razen telovadnih in vojaških vaj, so nastopili tudi večglasni zbori s skladbami mojstrov iz 16. stoletja. Nastop, ki je dosegel kar najpopolnejši uspeh, je posledica izbora iz narodnega tekmovanja, pri katerem so sodelovali stotnice 74 zveznih poveljstev. Spored za XIX. leto je bil po posebnih težavah za inštruktorje usmerjen v izrazito politični značaj s pomočjo preučevanja, izvajanja in podajanja klasičnih in modernih skladb.

Vladarjeva zahvala Eksc. Vis. Komisarju

V odgovor na izraze globoke vdanosti, ki jih je Visoki Komisar Ekscelencija Grazioli poslal Nj. Vel. Kralju in Cesarju, je Visoki Komisar dobil naslednjo brzojavko:

»Lepo se Vam zahvaljujem, Ekscelencija, za pozdrav, ki ste mi ga poslali tudi v ime slovenskega prebivalstva, ko ste prevzeli poše Visokega Komisarja.

Viktor Emanuel.

Nj. Kr. Vis. Prestolonaslednik Visokemu Komisarju Ekscelenci Grazioliju

V odgovor na vdanostne brzojavke, ki so jih Visoki Komisar Eksc. Emilio Grazioli poslal Nj. Kr. Vis. Princeu, je Prestolonaslednik odgovoril:

»Zelo so me razveselili vdanostni izrazi, ki ste mi jih poslali tudi v ime prebivalstva v Ljubljanski pokrajini. Vam osebno pošiljam čestitke in dobre želje. Umberto Savoia.

S. A. R. II Principe Ereditario all'Alto Commissario Ecc. Emilio Grazioli

In risposta al telegramma di devoto omaggio, indirizzato dall'Alto Commissario Ecc. Emilio Grazioli a S. A. R., il Principe Ereditario ha così risposto:

»Ho molto gradito le espressioni cortesi, che mi avete rivolto anche a nome della popolazione della Provincia di Lubiana. A voi personalmente felicitazioni e auguri. Umberto di Savoia.

Orario dei ricevimenti presso l'Alto Commissario

L'Alto Commissario per la Provincia di Lubiana ha stabilito il seguente orario per i ricevimenti: tutti i giorni, escluso il mercoledì:

Dalle 8 alle 10 per i funzionari dell'Alto Commissariato; dalle 10 alle 11 per le Autorità ed i dirigenti; dalle 11 alle 12 per il pubblico.

Red sprejemov pri Visokem Komisarju

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je določil naslednji red za sprejeme, ki bodo vse dni v tednu, razen v sredo, in sicer:

Od 8 do 10 za uradnike Visokega Komisarjata; od 10 do 11 za oblasti in voditelje; od 11 do 12 za občinstvo.

Odločitev Islandije, da bo postala samostojna republika, dobiva pod grozečimi očmi angleške zasedbene vojske poseben značaj ter jo je težko razlagati kot popolnoma svoboden in prostovoljen sklep islandskega ljudstva, sodi »Völkischer Beobachter«, ki pravi, da so se Angleži spet enkrat poslužili znanih političnih gesel, da bi poslali druge v ogenj po kostanj zase.

Vittoriosa collaborazione delle Forze italiane nella battaglia per Creta

Numerosi attachi dell'Arma aerea contro unità navali inglesi

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

»Nostre forze navali ed aeree, in stretta collaborazione con le forze germaniche, combattono dalla notte sul 20 la battaglia nel Mediterraneo orientale per l'occupazione di Creta. Le nostre siluranti, sostenendo vittoriosamente gli scontri segnati nei bollettini 352 e 353, hanno

Ringraziamenti della M. del Re Imperatore all'Ecc. l'Alto Commissario

La risposta alle espressioni di devoto omaggio, rivolte dall'Alto Commissario Eccellenza Emilio Grazioli alla Maestà del Re Imperatore è giunto all'Alto Commissario il seguente telegramma:

»Vi ringrazio molto Eccellenza per il saluto a me rivolto anche in nome della popolazione slovena nell'assumere la carica di Alto Commissario. — Vittorio Emanuele.

Duce al Saggio di primavera

Roma, 25 maggio. Presente il Duce la Gioventù Italiana del Littorio ha svolto allo stadio olimpico del Foro Mussolini il Saggio di Primavera. La manifestazione ha avuto quest'anno un nuovo particolare. Alle esercitazioni ginnico militari si è aggiunta una presentazione di cori polifonici dei nostri maestri del 500. La presentazione che ha ottenuto il più schietto successo ha la sua derivazione da un concorso nazionale cui hanno partecipato le centurie di 74 Comandi federali. Il programma dell'anno XIX è stato di fatti orientato attraverso speciali corsi di aggiornamento dei maestri istruttori verso un carattere eminentemente politico mediante lo studio l'esecuzione e l'interpretazione di musiche classiche moderne.

Vojaški in obrambni pomen otoka Krete

Rim, 26. maja. s. V vojaških krogih pravijo, da je Kreta v Sredozemlju ena od tistih točk, ki jih angleško pomorsko poveljstvo najbolj pozna. Že v mirnem času se je angleška vlada zanimala za to, da bi se otok utrdil ter je dala atenski vladi denar za to. Razen tega so ga imeli Angleži dejansko zasedene od 1. novembra 1940. Angleži so torej imeli dovolj časa, da so dodelali tista utrjevalna dela, katera so prej nasvetovali grški vladi.

Audacissime azioni dei marinai italiani contro le unità navali inglesi

Roma, 25 maggio. Il ministero della marina comunica: Secondo ulteriori informazioni pervenute si possono dare i seguenti particolari circa le ardite azioni compiute nel Mediterraneo orientale dal 20 al 22 maggio dalle nostre siluranti e dai nostri MAS. Nella notte sul 21 una squadriglia MAS, in crociera notturna, avvistava una formazione navale nemica composta da incrociatori scortati da cacciatorpediniere, l'ha attaccata con decisione lanciando da breve distanza 10 siluri, cinque dei quali hanno sicuramente colpito due incrociatori e probabilmente anche un terzo. Nonostante la forte reazione e la contromanovra delle unità nemiche, tutti i MAS riuscivano a rientrare incolumi alla base. I comandanti dei cinque MAS, che hanno partecipato all'azione, sono il tenente di vascello Antonio Mrach, il tenente di vascello Antonio Lombardo, il sottotenente di vascello Carlo Ercolani, il guardiamarina Guido Cosulich, il guardiamarina Carlo Egizio Grifon.

La notte sul 21 maggio la torpediniera al comando del capitano di fregata Francesco Mimbelli, mentre scortava un convoglio di numerose piccole navi, si incontrava con una forza navale nemica composta di sei unità: tre incrociatori e cacciatorpediniere. Ne seguiva un violentissimo scontro nel corso del quale la torpediniera riusciva a lanciare a brevissima distanza i suoi siluri contro due incrociatori, uno dei quali della classe »Dido« di

inflitto gravi perdite alla flotta nemica. Unità aeree da bombardamento e siluranti, da caccia e da ricognizione si sono prodigate senza sosta. Obiettivi terrestri dell'isola di Creta sono stati ripetutamente ed efficacemente bombardati. Numerosi attacchi sono stati effettuati contro le unità navali britanniche intervenute a protezione dell'isola, causando perdite segnalate nei bollettini 350 e 352. La flotta inglese, in seguito alle gravi perdite subite per opera delle forze dell'Asse, è stata costretta a ritirarsi nelle sue basi.

Nell'Africa settentrionale nessuna novità di rilievo.

Nell'Africa orientale in combattimenti nel nord del Galla e Sidama il nemico è stato respinto con perdite. A Uoghidi, nell'Amara una

Eksc. Minister Bottai si je v soboto ogledal slovenske kulturne ustanove, Grad in italijansko vojaško pokopališče

Soboto dopoldne je minister Bottai posvečtil obisku nekaterih najvažnejših slovenskih kulturnih ustanov. Ob 9 je začel z obiski.

Ogled muzeja

Eksc. Minister Bottai je dopoldne v spremstvu svoje hčerke in Visokega Komisarja, z gospo ter drugimi spremljevalci odšel v Narodni muzej, da si ogleda to našo najstarejšo narodno ustanovo. Visoke goste je pri vstopu pozdravil ravnatelj muzeja dr. Mal z ljubljanskim županom dr. Jure Adlešičem, konservatorjem dr. Mesesnelom, ravnateljem Etnografskega muzeja dr. Ložarjem ter uradniki muzeja.

Ravnatelj dr. Mal je pozdravil visoke goste najprej v slovenščini, nato pa še v italijanski.

Prva dela, ki so jih izvedli Angleži, so bila za varstvo letališč. Poleg tega Krete ne branijo kake šibke posadke, temveč prava in pravilna vojska. Ko sta Italija in Nemčija napadli Kreta, sta vedeli, da napadeta eno glavnih pomorskih in letalskih oporišč na Sredozemlju. Po angleškem begu s Peloponeza, je bila vojaška sila znatno pomnožena z angleškimi imperialnimi silami.

5450 tonn. si è abbandato ed incendiato in modo tale da potersi ritenere sicuramente affondato. La torpediniera, ripetutamente colpita in parti fortunatamente non vitali, è rientrata alla base dopo aver condotto in salvo buona parte del convoglio ad essa affidato.

Verso le ore 9 del mattino successivo la torpediniera al comando del tenente di vascello Giuseppe Cigala Fulgosi, anche essa di scorta ad un convoglio di piccole unità, veniva raggiunta da una forza navale nemica composta di tre incrociatori scortati da cacciatorpediniere. Con pronta manovra la torpediniera stendeva una cortina di nebbia per occultare il convoglio ed attaccava successivamente con mirabile ardimento il nemico, il quale reagiva con una violenta azione di fuoco. Un incrociatore tipo »Leander« di 2720 tonn., colpito al centro dai siluri lanciati, è stato visto spezzarsi in due ed affondare rapidamente. Gli altri incrociatori si sono allontanati senza più reagire contro la nostra silurante, rimasta fortunatamente illesa, e senza attaccare il convoglio da essa protetto.

Iz Vichyja poročajo, da bodo konec meseca prišli v nezasedeno Francijo prvi prevozi francoskih ujetnikov, kakor to določa novi sporazum med Francijo in Nemčijo.

V svojem govoru je g. ravnatelj podčrtal predvsem razvoj našega narodnega muzeja in ga priporočil Eksc. Bottaiju v zaščito in ga prosil naklonjenosti za naprej. Nato je dr. Mal označil posamezne zbirke muzeja, ki predstavljajo arheologijo, razvoj obrti, kulturno zgodovino, geologijo, petrografijo, botaniko in domačo favno. Razen tega je razkazal tudi bogato knjižnico, ki ima čez 40.000 zvezkov.

Eksc. Minister si je ogledal posamezne zbirke, posebno pa se je pozanimal za ilirski oddelek. — Ravnatelj etnografskega muzeja dr. Ložar je gostom razkazal etnografski muzej, kjer so pokazali veliko zanimanje za narodne noše, hiše, panje in navade slovenskega naroda. Zaradi pomanjkanja časa so si le bežno ogledali še arheološki oddelek in pa naravoslovne dvorane. Visok gost je izrazil zadovoljnost nad bogatimi zbirkami ter je uvidel potrebo po razširitvi prostorov, ki so zares že prenatrpani.

Visoki gostje so se potem odpeljali proti Narodni galeriji.

V Narodni galeriji

V vezi Narodnega doma je visoke goste pričakoval predsednik Narodne galerije dr. Windischer z vsem odborom. Visoke goste je nato ves odbor spremljal v glavno dvorano, kjer je g. predsednik pozdravil najprej v slovenščini, nato pa v italijanski. Visoki gostje so si ogledali razstavne dvorane ter videli v lepem razvojem prerezu

Nadaljevanje na 2. strani.

Prosvetni Minister Eksc. Bottai z Visokim Komisarjem Eksc. Graziolijem ter Generalom Robottijem na poti k spomeniku slovenskega Neznane vojaka na ljubljanskem pokopališču. — L'Ecc. Bottai con l'Alto Commissario Ecc. Grazioli ed il Generale Robotti si reca al monumento del Milite Ignoto sloveno al cimitero di Lubiana.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Eksc. Minister Bottai v Ljubljani

glavne predstavnike slovenskega slikarstva. Zelo jih je zanimala gotika in moderna doba. Pomembnost zbirke je Eksc. Bottai razlagal dr. Windischer. Potem je povabil g. predsednik visoke goste na obisk razstave slovenske moderne umetnosti v Jakopičevem paviljonu. Tam so jih pričakovali umetniki, ki razstavljajo. Veliko pozornost so vzbujala dela slikarja G. Kosa, kateremu je Eksc. izrazil priznanje kakor tudi slikarju Sedeju, ki ima v srednjem delu nekaj odličnih novejših del. Vsa razstava je na obiskovalce napravila ugoden vtis. — Po ogledu razstave so se gostje odpeljali še na ogled mestnega muzeja v Gosposko ulico.

Na Gradu

Ko so si ogledali mestni muzej sta Eksc. Bottai in Komisar Grazioli odšla na Grad, kjer ju je pri vzhodu pozdravil mestni župan dr. Adlešič. Eksc. Bottai se je posebno zanimal za celotni načrt o restavraciji Ljubljanskega gradu. Načrte mu je tolmačil inž. Kobe. Čez grajsko dvorišče so šli gostje tudi v grajsko kapelo, si ogledali temnice in druge dele gradu. Z vojaški, ki so nastanjeni na Gradu, se je Eksc. Minister nekaj časa tudi razgovarjal. Gostje so si ogledali tudi prenovljene šance. G. župan je razkazoval gostom okolico in razgled v daljavo.

Na italijanskem vojaškem pokopališču

Po ogledu Gradu so se gostje podali na italijansko vojaško pokopališče. Pred vzhodom je visoke goste sprejel Poveljnik Armadnega Zbora Eksc. general Robotti s številnim spremstvom. Pred grobovi italijanskih vojakov je bila postavljena častna četa vojakov in godba. Godba je zaigrala žalostinko. Mrtve junake so vsi počastili z rimskim pozdravom. Potem je Eksc. Minister stopil med grobove in prebral imena mrtvih vojakov. — Ko so odhajali skozi pokopališče, je g. župan razkazal tudi kostnico. Tudi tu so pozdravili mrtve junake z rimskim pozdravom. — Ko so prišli v mesto, si je Eksc. Minister ogledal še Institut za italijansko kulturo. — S tem je bil zaključen uradni obisk najvažnejših slovenskih kulturnih ustanov.

Prepričani smo, da je visoki gost Eksc. Minister Bottai dobil o našem kulturnem udejstvanju najlepše vtise, potem ko si je ogledal naše največje kulturne ustanove. Prav tako smo globoko prepričani, da bo ta obisk, ki prihaja iz osebnih pobud samega Duceja, prinesel bogatih sadov tako naši slovenski domovini ter njenim ustanovam, kakor bo brez dvoma močno poglobil zavest skupnih kulturnih vezi med našo Slovenijo in Veliko Italijo.

Resen opomin poveljnika nemške mornarice vlad Združenih držav

Če bi zaradi nedovoljenih nastopov ameriške mornarice prišlo do vojne z Nemčijo, bodo odgovorne za to le Združene države

Tokio, 26. maja. s. Nemški admiral Raeder je sprel zastopnika agencije Domei v Berlinu ter mu dal daljšo izjavo, v kateri je dejal med drugim:

Če bi se Amerika uradno odločila, da bodo njene vojne ladje spremljale pošiljke v Anglijo, bi to dejanje bilo jasno vojno dejanje ter neizvnan napad proti Nemčiji. Nemške vojne ladje bi proti takim ladijskim spremljavam, ki bi vozile vojno tihotapsko blago, morale nastopiti po pravih pomorske vojne ter se zateči k orožju, če bi ladje Združenih držav skušale Nemece ovirati pri uveljavljanju njihovih zakonitih pravic. Take spremljave pomenijo napad na Nemčijo, ker predstavljajo dejansko vojno pomoč Veliki Britaniji.

Admiral je opozoril vladu Združenih držav pred takimi dejanji, potem pa poudaril, da patroliranje ameriške vojne mornarice po Atlantskem morju nikakor ni obrambnega značaja. To patroliranje je samo nova usluga Angležem. Številne nemške trgovske ladje, med njimi »Columbus«, so bile žrtve tega ameriškega sistema. Nihče naj ne misli in naj ne pričakuje, da bo poveljnik katere koli nemške vojne ladje držal roke v žepu, ko ameriške vojne ladje obveščajo angleško pomorsko poveljstvo o položaju njegove ladje. Tako nastopanje je treba smatrati za vojno dejanje in nemški poveljnik bi bil dočela upravičen, če bi v takem primeru ravnal po pravih pomorske vojne ter prizadel ladjo prisilil, da preneha s sovražnim delovanjem. Ne more biti govora o tem, da bi Nemčija z vojno ogražala Združene države, kakaj sedanja vojna ni naperjena proti Ameriki, pač pa so ameriški vojni hujšaki sklenili raztegniti svoja vojna dejanja na tisoče in tisoče ljudi, ki so daleč od njihove domovine ter iskati nevarnosti v oddaljenih vodah, da bi sprožili neljuba dejanja.

Če bi prišlo do morebitnega spopada med Nemčijo in Združenimi državami, bi odgovornost padla samo na tiste, ki niso marali slišati ponov-

Nemška vojna poročila o bojih na Kreti in o potopitvi angleške oklepnice „Hood“

Berlin, 26. maja. Nemško vrhovno vojno poveljništvo objavlja:

Nemški padalci in letalske izkrcevalne čete so od zgodnjih jutranjih ur 20. maja, kakor je bilo objavljeno že s posebnim poročilom, v boju z deli angleške vojske na otoku Kreti.

V drznem napadu iz zraka so osvojile, podpirane od lovskih, rušilnih, bojnih in močnih bojnih letalskih oddelkov, taktično važne točke na otoku. Po nadaljnjem ojačenju z oddelki vojske so nemške čete prešle na kopnem k napadu. Zapadni del otoka je že trdno v nemški posesti. Boji potekajo v sodelovanju padalcev, letalskih izkrcevalnih čet in oddelkov vojske nadalje po načrtu.

Letalsko orožje je razbilo poizkus angleškega brodograja, da bi poseglo v odločitev za Kreto ter ga je pregnalo z morskega področja severno od Krete, pri čemer je potopilo in poškodovalo večje število sovražnih vojnihih ladij in doseglo premoč v zraku nad vsem bojnim področjem.

Italijanske pomorske in letalske bojne sile so v boju za Kreto tesno sodelovale z nemškimi bojnimi silami že od 20. maja ter so udeležene pri dosedanjih uspehih v veliki meri.

Včeraj je poseglo nemško letalsko orožje zopet z velikim uspehom v boj za otok Kreto. Za ojačenje so pristale nadaljnje čete padalcev.

Splošne operacije se nadaljujejo po določenih načrtih. Izjava Churchillja, da bi se bile spustile na Kreto nemške čete v novozelandskih uniformah, je napačna, če pa bi ta trditve mogla pominiti opravičilo ali naknadno utemeljitev za okoliščine, da z nemškimi padalci morda niso ravnali po določbah mednarodnega prava, bo vrhovno poveljništvo nemških vojnihih sil odredilo primerne represalije proti angleškim vojnihih ujetnikom in sicer v razmerju deset Angležev za 1 Nemca.

Kakor je bilo že objavljeno s posebnim poročilom, je zadel oddelek nemškega vojnega brodograja pod poveljstvom admirala Lütjensa na morju pri Islandu na močne angleške pomorske sile. Po kratkem hudem boju je potopila bojna ladja »Bismarck« angleško oklepnico »Hood«, največjo bojno ladjo angleškega brodograja. Nadaljnja bojna ladja najnovjšega angleškega razreda »Kralja Jurijac« je bila poškodovana ter je bila prisiljena, da je opustila boj. Nemške pomorske vojne sile nadaljujejo brez izgub svoje operacije.

Esposizione dell'arte slovena moderna

Nel padiglione Jakopič è stata aperta ieri un'esposizione rappresentativa dell'arte moderna slovena. Alla cerimonia d'inizio hanno assistito tra gli altri il rappresentante dell'Ecc. Alto Commissario prof. Umberto Urbani ed il Generale Mario Robotti con il seguito composto dagli altri ufficiali del Presidio. Il Generale si è vivamente interessato per le opere esposte e si è intrattenuto con il negoziatore degli artisti sloveni Rihard Jakopič. Dal Ufficio Stampa era presente il Comm. Tigoli, Istituto per la cultura italiana rappresentava il Direttore dott. Gasparini. Alla cerimonia partecipava una numerosa folla del pubblico sloveno ed italiano. Tra i visitatori si è notato pure l'ex bano dott. M. Natlačen, il Presidente della Galleria nazionale dott. Windischer, il rappresentante del Comune di Lubiana dott. Pretnar e l'amministratore del Teatro nazionale Oton Zupančič ed altre notevoli personalità della vita culturale di Lubiana.

Il Presidente della Società degli artisti pittori e scultori, prof. Santel, ha rivolto a tutti i presenti un cordiale saluto ed ha poi pregato

il prof. Urbani di voler aprire l'esposizione. Il prof. Urbani ha pronunciato un discorso nel italiano e nel croato, dichiarando che l'esposizione è stata già effettivamente inaugurata sabato con la visita del Ecc. Bottai e del Alto Commissario Ecc. Grazioli.

«Nel nome dell'Alto Commissario Ecc. Emilio Grazioli auguro agli artisti il più grande successo e sono convinto che l'arte slovena sotto la guida e la protezione dell'arte italiana si svilupperà sempre meglio nel futuro,» ha concluso prof. Urbani il suo discorso, che era molto applaudito.

Dopo la cerimonia dell'inaugurazione il numeroso pubblico cominciò ad ammirare le belle opere esposte, che certificano dell'alto livello culturale e del creativo spirito artistico degli Sloveni, che pure essendo piccoli di numero, ma uguali con i grandi nel creare valori i più belli e più nobili dell'umanità.

Prisrčna proslava praznika Marije Pomočnice na Rakovniku

Že več kot trideset let se prvo nedeljo po 24. maju na Rakovniku slovesno obhaja praznik Marije Pomočnice kristijanov. Pod tem imenom, ki ga je vnesel v lavrentski litanije papež Pij VII. in ki ga je populariziral mladinski apostol sv. Janez Bosko, oznanjajo salezijanci po vsem svetu slavo Matere božje; kamorkoli pridejo, povsod rastejo cerkve, posvečene Mariji Pomočnici. Tudi na slovenski zemlji so zgradili prelepe cerkve ter vrste — na Rakovniku v Ljubljani.

Tu je bilo včeraj zopet prošenje, ki je tako po zunanem sijaju kakor po številni udeležbi pobožnih romarjev nedvomno ena od največjih verskih slovesnosti, kar smo jih zadnje čase pri nas doživeli.

Že v soboto popoldne so se proti Rakovniku zgrinjale velike množice romarjev iz Ljubljane in iz okolice, ki so dvakrat do zadnjega kotička napolnile prostorno cerkev: ob pol starih in ob pol osmih. Privikrat je opravil božjo službo eden izmed vrhovnih predstavnikov Salezijanske družbe, g. dr. Peter Ricaldone, ki je že pred nekaj dnevi prišel iz Turina, drugič pa za vodski ravnatelj g. dr. Franjo Blatnik. Posebno lepa je bila večerna pobožnost. Letos je zaradi zatemetitve odpadla običajna rimska procesija, ki se je sicer v mraku razvila po bližnjih ulicah ob nedopovedno lepi razsvetljavi cerkve in zavoda; zato pa je bila slovesnost v cerkvi tem prisrčnejša in tem bolj obiskana. Pa tudi trajala je — lahko rečemo — vso noč. Odhajali so sicer obiskovalci, toda prihajali so zopet novi in novi in tako je bila cerkev neprestano polna. Od enajstih do dvanajstih je bila molitvena ura pred Najsvetejšim: stotine in stotine vernikov se je sredi tih noči v eni sami molitvi klanjalo pred evharističnim prestolom.

V nedeljo popoldne so bile sv. maše brez prestopa od 5 do 12: nepretrgana služba božja, nepretrgano spovedovanje v obleganih spovednicah, nepretrgana delitev sv. obhajila. Malo pred 10 se je pripeljal pred vhod v cerkev duhovščina z gg. stolnimi kanoniki dr. Kiharjem, dr. Zerjavom in dr. Zupanom; pri spovedu v cerkev pa mu je zbor gojencev od spremljavi opernega orkestra zapel veličastno Kimovčeva »Ti si Peter«. Isti zbor je

Vesti 26. maja

V mnogih hrvaških krajih so bile lepe slovesnosti ob priliki, ko je poveljstvo italijanskih zasedbenih čet izročalo oblast hrvaškim krajevnim oblastem. Povsod je prišlo do manifestacij za Fašistično Italijo. Italijanske čete so se v skladu z določili Duceja umaknile iz ozemlja neodvisne hrvaške države.

Irška vlada je sklicala na posvet člane vlade, zastopnike opozicije in predstavnike delavske stranke, da bi razpravljali o položaju, ki je nastal zaradi angleškega namena, da bo izvedla popis prebivalstva za vpoklice v vojsko tudi na Severnem Irskem. Na skupni seji je bilo sklenjeno, da se bo sestal zaradi tega vprašanja irski parlament.

Potopljena angleška bojna ladja »Hood« je bila vzeta v delo že 1. 1916., dovršena pa je bila 1. 1920. Tedaj je veljala nekaj več kakor šest milijonov funtov šterlingov. Do 1. 1936. je bila bojna ladja »Hood« v službi angleške mornarice na Sredozemskem morju, pozneje pa je bila vključena v domovinsko mornarico okrog Velike Britanije.

Posebna hrvaška delegacija je v soboto prispela na Reko, kjer se bo pogajala z italijanskimi odposlanci o ureditvi poštne in železniškega prometa med Italijo in Hrvaško.

V perzijsko prestolnico Teheran so dopotovali iraški zunanji minister, finančni minister, bivši vojni minister ter bivši predsednik vlade Asvaidi. O namenu njihovega obiska in njegovem trajanju uradni krogi nič ne govorijo.

Novi predsednik sovjetske vlade Stalin je podpisal odlok o imenovanju dveh novih podadmiralov, 13 kontraadmiralov, 18 generalnih majorjev za obrežno obrambo ter 2 generalna majorja za preskrbo mornarice.

Nekaj nemških letalskih oddelkov je včeraj z velikim uspehom nenadno napadlo angleško letališče Venezia na Malti. Deset letal je bilo na tleh zažganih, druga pa onesposobljena, pravijo včerajšnja nemška poročila.

Transjordanjska vlada je izgnala vse Sirijce ter zaprla veliko število tistih, ki so se zavzemali za pomoč Iraku. Voditelj teh simpatizerjev je brzojavil iraškemu ministrskemu predsedniku, naj mu pošlje sto prevoznih avtomobilov, da se bodo transjordanjski prostovoljci odpravljali na iraška bojišča bojevati se proti Angležem, piše bagdadski dnevnik »Alistikal«.

Ker so iz egiptovskih pristanišč Port Saída in Aleksandrije začeli Angleži izseljevati prebivalstvo, sodijo, da bodo kmalu izvedeni na ti mesti hudi napadi. Egiptovska vlada pa je razširila vojno stanje na vsa pristanišča ob Rdečem morju, češ, da bodo pristanišča ob Sredozemlju kmalu neuporabna.

Edgar Wallace:

Na sever, potepun!

Nato pa je zopet zavladala tišina. Robin je vztrepetal. V sormaku je že razločil obrise hiše, kjer sta prebivala ona dva potepuha.

Vstal je in dejal:

»Moram iti pogledat, kaj se tam godi. Saj ni maš nič proti temu. Mislim, da si tu dovolj varna.«

»Ali smem s teboj?«

Okleval je nekoliko.

»Saj je mogoče res najbolje, da greva skupaj.« Pihal je hladen veter. Pomagal ji je obliči plašč, nato sta skupaj odšla proti hiši.

V medtem jutranjem svitu je Robin kar nekam čudno izgledal. Bil je brez ovratnika in je imel srajco razpeto. Med jopičem in hlačami je bilo videti celo ped srajce. Očitno je bila obleka narajena za človeka mnogo manjše postave. Tudi rokavi so bili vsaj dvajset centimetrov prekratki. Opazil je, da ga dekle z nasmehom opazuje. Tudi sam se je zasmel.

Dospela sta do hiše, zavila okrog vogala in pristuhnili. Vse je bilo tiho. Videl je, na naj počaka, sam pa je stopil k vratom in jih narahlo odprl. Zopet je pristuhnili. Čeprav je imel zelo dober sluh, ni mogel zaznati najmanjšega šuma, niti dihanja. Zrak v sobi je bil zatohel. Robin je na široko odprl vrata.

Se vedno ni bil slišati nobenega šuma. Robin je sicer imel luč s seboj, a je ni hotel prižgati, ker ni hotel zbudit potepuhov, ki sta brez dvoma zelo trdno spala; saj ju ni prebudili sveži jutranji »k«, ki je zavel v sobo, skozi odprta vrata.

V sobi je vladala popolna tema. Robin je

previdno stopil naprej. Toda že pri prvem koraku mu je spodrsnilo; izgubil je ravnotežje in padel na tla.

Pod seboj je čutil nekaj mehkega in mokrega. Njegove roke so bile pokrite z neko toplo, sluzasto tekočino.

V hipu je bil zopet na nogah in je prižgal svojo žžno svetilko. Na tleh je v mlaki krvi zagledal dolgina. Vse je vztrepetal od groze. Ozrl se je naokrog, da bi moglo kje utri starca, ki je nekoč bil profesor anatomije, a ta je brez sledu izginil.

Robin se je sklonil, si obrisal krvave roke ob dolginovo obleko in ritenski odšel iz sobe.

Oktober ga je čakala.

»Ali je bil on...?«

Pogledala je njegovo okrvavljeno srajco.

»Kri!« je zašepetala. »Ali se je starcu kaj zgodilo?«

Robin je odskinal.

»Oni drugi...?«

»Mrtev.«

Z lučjo je preiskal okolico. Nikjer ni bilo nobenega sledu o starcu, ki je tako dobro govoril angleško. Mogoče je že bil pri svoji prikazni, ki je tolikokrat ponosno prišla k njemu, ga zasmehovala in mu dajala navodila, kaj naj stori.

Odšla sta zopet k hišici, kjer sta prenočila, da odeje in blazine.

»Prav hitro morava proč od tod,« je dejal Robin, ko je nesel priljago k avtomobilu. »Ubogi starec! Profesor anatomije! Prav rad mu to verjamem.«

Ko je pognal motor, se mu je zdelo, da dela tak peklenški trušč, da ga morajo slišati po csem svetu.

»Ne vem, kako daleč bova prišla z enim litrom bencina; vendar pa se morava peljati kolikor je le mogoče daleč.«

Zavil je na cesto in odpeljala sta se v nasprotno smer, odkoder sta prispela ponoči. Bilo je še zelo temno; komaj za spoznanje se je šele svetilo obzorje. V nizinah se je svetilkala megla. Ko sta po strmini dospela do vznožja nekega griča, sta se znašla v gosti megli, ki je zlepa ni hotelo biti konec.

Nato je pot zopet vodila navzgor po strmim pobočju. Motor je začel nekam čudno brneti in voz se je le sunkoma poganjal naprej. Tik pred vrhom pa se je ustavil.

Robin je potegnil zavore in izstopil. Šel je na vrh griča. Od tu se je cesta polagoma spuščala navzdol.

Vrnil se je in povedal tovarišici, kaj je ugotovil. Z združenim naporom se jima je posrečilo, da sta spejala avtomobil do vrha. Po končanem delu sta se usedla, da si odpočijeta.

Oktober je pogledala tovariša in dejala:

»Ali ne moreš sleči srajce? Izgledaš naravnost strašno. In tvoje roke...«

Robin je gledal naokrog, nikjer ni bilo videti nobenega studenta.

»Ali bi ne bilo prav, če bi si kupil drugo obleko?«

Segel je v žep in ji pokazal pol dolarja.

»Kupiš lahko kar hočeš, a le za 50 centov.«

Ona pa niti toliko ni imela. Mogoče bi dobila kaj za svojo zapestno uro, a tudi to bi ne bilo bogve koliko.

»Moj Bog!«

Opazila je, da Robin z velikim presenečenjem gleda v smer, odkoder sta prišla. Tudi ona se je

ozrla tja. Z vrha se je videla v polmraku cesta, katero sta prepotovala. V daljavi se je videl odsev požara... Hiša, kjer sta bila še pred kratkim, je gorela... rdeči in rumeni zublji so švigali proti nebu in stopili izginjali.

»Gori... To je storil on... stari junak!«

Vedela je, da govori o onem starem možičku.

»Policija iz vse okolice bo kmalu na nogah. Našli bodo dolgina... oba kosa od njega.«

Ne da bi izpregovoril še kakšno besedo je strgal s sebe jopič in srajco, zvil srajco v kepo in potisnil pod sedež avtomobila. Zakostno je pogledal na motor.

»Ne preostane nama drugega, kot da se spuščava navzdol.«

Šlo je brez težav.

Mogoče bi še lahko nekoliko pognal motor, a je ta zadnji poskus prihranil do takrat, ko dospeta na ravnilo.

»Gotovo te zelo zebe,« je dejala Oktober.

»Vzemi odejo in se ogrni z njo.«

Od pa tega ni hotel storiti, čeprav je ves trepetal od mraza.

Pred njima je ležala majhno mestce. Nedaleč eta zagledala avtomobil, natovoren z zelenjavo. Na Robinovo znamenje se je vozač, zanemarjen in zaspan mladenič, ustavil.

»Seveda imam bencin...«

Robin ga je skušal pregovoriti. Znal je združiti zadržega in šalo. Skušal je najti mladeničevo občutljivo mesto in ga je tudi našel.

»Ta gospodična je moja hčerka. Tako zelo se ji mudi, da bi pravčasno dospela na kolodvor. Kakšna smola, da sem moral pozabiti denarnico doma!«

Segel je v žep in pokazal svojega pol dolarja.

Največja bojna ladja na svetu – zletela v zrak

V hudi bitki, ki se je odigrala v soboto v vodah pri Islandiji, je nemška oklepna »Bismarck« potopila angleško bojno ladjo »Hood«

Britanska 42.000 tonska oklepna »Hood«. — La corazzata britannica »Hood« di 42.000 ton.

V veliki bitki, ki se je odigrala na severnem Atlantiku v bližini otoka Islanda, je nemška bojna ladja »Bismarck« potopila največjo britansko bojno ladjo »Hood«, ki je obenem tudi največja bojna ladja na svetu. Da si ustvarimo vsaj približno sliko, kakšna je bila ta ogromna plavajoča trdnjava, si predložimo naslednje podatke o njej: Oklepna »Hood« je imela kot največja bojna ladja sveta 42.000 ton in so jo zgradili v letih od 1916–1920 v ladjedelnicah Brown et Co. v Clydebanku. Leta 1930 je bila popolnoma prenovljena in modernizirana. Dolga je bila 262 m, široka pa 32 metrov. Oborožena je bila z 8 topovi kalibra 381 mm, z 20 topovi kalibra 140 mm, 8 protiletalskimi topovi kalibra 102 mm, dalje s 4 topovi po 47 in 14 topovi po 40 mm, z 8 protiletalskimi cevmi, 20 stroj-

nicami ter s 4 torpednimi cevmi po 533 mm. Ob bokih je bila zavarovana s 305 mm debelim jeklenim oklepom.

Motorji ladje »Hood« so razvijali 144.000 k. s. Ta ogromna pomorska trdnjava je lahko vozila s hitrostjo 31 vozlov na uro. Posadke je bilo na njej 1341 mož.

Nemška oklepna »Bismarck«, ki je to največjo ladjo sveta potopila, pa ima 35.000 ton in je najmodernejše zgrajena. Dolga je 241 m ter široka 34 m. Oborožena je z 8 topovi kalibra 380 milimetrov, z 20 topovi kalibra 150 mm, s 16 protiletalskimi topovi kalibra 105 mm, 16 po 37 mm in s štirimi letali. Njena hitrost znaša 26 vozlov na uro.

Kreta – novi cilj italijansko-nemških letalskih napadov

Otok je dolg 260 km in je velik približno toliko kot bivša Kranjska

Najbližje zatočišče britanske vojske po njenem umiku iz Grčije je bila Kreta, nadvse važen otok, ki v vzhodnem delu Sredozemskega morja zapira vhod v Egejsko morje. Toda tudi tu britanska vojska kmalu ni imela miru pred neprestanimi italijansko-nemškimi letalskimi napadi. Največje presenečenje pa so tja in tudi v ostali svet prinesli padalci, ki so se bili – kakor pravi zadnje nemško vojno poročilo – začeli spuščati na otok Kreta 20. maja in se jim je kljub hudi britanski obrambi ta poskus deloma tudi že posrečil. Obenem s padalci so se približale Kreti tudi nemške ladje, ki so tja peljale številno vojaštvo. Boji med italijanskimi in nemškimi četami na eni ter angleško vojsko na drugi strani se z vso srditostjo nadaljujejo in zdi se, da bodo Angleži morali prej ali slej zapustiti tudi to svojo važno postojanko v vzhodnem delu Sredozemlja. V naslednjem naj navedemo nekaj podatkov o tem izredno važnem grškem otoku, ki se ga je na svojem umiku iz Grčije poslužila britanska vojska, da bi vsaj od tam mogla obdržati primerno bližino s celino na jugovzhodnem koncu Evrope in s tem čimbolj varovala najvažnejšo svojo točko v vzhodnem Sredozemlju – Sueški prekop.

Otok Kreta (grško Kriti, italijansko Candia) ima 8.286 kv. km površine. Za področjem, ki ga je obsegala bivša Kranjska, po površini dosti ne zaostaja. Bivša Kranjska je merila 9.955 kv. km. Otok sam je precej hribovit. Od zahodnega do vzhodnega konca se vleče visok gorski greben čez ves otok, ki je dolg 260 km. Največji hrib doseže višino 2498 m. Gore so spodaj porasle z revnim nizkim grmičjem, po najvišjih predelih pa včasih leži sneg celo do zgodnjega poletja. Le tu pa tam vidiš na pobočjih teh hribov kakšno cipreso, drugače pa so gore, v kolikor na njih ne raste nizko prilikavo grmičje, skoraj popolnoma gole.

Doli v dolinah naletiš na značilne orientalske naselbine s prav tako vzhodnjaškimi hišicami. Okrog teh naselbin so precej rodovitni kraji, kjer pridelujejo olive pomaranče, citrone in nekaj žita. Tudi na vinogradih je dežela urecej bogata. Vendar pa je vse to omejeno le na nižje ležeče kraje. Najrodovitnejši in zato tudi najbolj obljubljeni je severni del otoka. Tu so tudi skoraj vsa večja mesta, med njimi Cania, Rethymon, Iraklion in Hagion Nikolos. Glavno mesto je Iraklion, kamor so zdaj usmerjeni v glavnem italijansko-nemški letalski napadi. Podnebje na tem otoku je sredozemsko: vroča poletja in mile zime. Dežja na Kreti med aprilom in oktobrom skoro nikdar ni. V rednih razmerah živi na Kreti le nekaj nad

400.000 ljudi, iz česar se vidi, da ni prebivalstvo ravno prav preveč goste naseljeno. Seveda bi ne dobili zanesljivih števil, če bi ljudsko štetje izvedli zdaj, ko se na otoku mudi toliko tujih beguncev.

Od tretjega stoletja pred Kr. dalje se je tu razvijala čisto samostojno takojmenovana egejska kultura. Kreta je tedaj vzdrževala precej živahne stike tudi s starimi grškimi Mikenami in tudi z Egiptom. Okrog leta 140 pred Kr. so vdrli na otok Grki ter s' ga nekako podredili. Kreta je potem počasi izgubljala svoje lastno kulturno življenje. Leta 67 po Kr. so si otok osvojili Rimljani, 845 je prišel pod bizantinsko cesarstvo, nato pa leta 1204 pod benečansko. Benečani so imeli v svoji oblasti Kreto do 1669, ko so tja vdrli Turki. Potem pa so se skoraj do najnovejših časov vrstili boji za združitve tega otoka z Grčijo. Kreta je nekaj časa uživala celo neke vrste avtonomijo, leta 1913 pa je bila komaj omejenjavo priključena Grčiji.

Na Kreti so odkrili tudi mnogoštevilne starinske dragocenosti iz najstarejših časov. Pri tem so se poleg drugih odlikovali predvsem italijanski arheologi.

Zgodovina Krete je bila torej vse čase izredno nemirna, najnemirnejše dni pa se zdi, da preživlja zdaj, ko je bila postala začasno zatočišče umikajoče se britanske vojske z grških tal.

Omejitev pri prodaji tobaka v Franciji

Iz Vichyja poročajo, da je bila v nezasedeni Franciji uvedena zadnje dni omejitev tudi pri prodaji tobaka. Da bi se zagotovila pravična razdelitev tobakovih zalog med vse kadičice, so oblasti izdale odlok, po katerem trafikanti ne smejo nikomur prodati naenkrat več kot le en zavitek cigaret ali tobaka. Istočasno je izšla tudi prepoved, prodajati cigarete in tobak osebam, ki še niso stare 18 let. Dalje je bila uveljavljena določba, po kateri smejo trafikanti prodati starejšim vojni ujetnikom tudi gotove količine tobaka ali cigaret več, da bi jih lahko še ujetnikom nekaj poslali.

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Pogled na Taranto nam je domač. Gotovo so nekateri izmed tistih pogledov, ki smo se jim čudili zadnje dni, neprimerno lepši. Toda če dvojno tarantsko morje po bogastvu pokrajine ne odtehta bajnega obrežja ob Bosporu, je ta nizka in malo slikovita obal vendar Italija. Vse nas prevzame omama ob tem imenu.

POLET V LATINSKO AMERIKO

1.

Kako se je rodila ta druga zamisel.

Ko sem prevozil Ameriko od vzhoda do zahoda, od severa do juga in nazaj, sem v začetku novega leta neko tako zimsko popoldne, ki je na Brooklinskem mostu motno in svetlo hkratu, pozdravljal množico Italijanov, ki so se zbrali na mostovih po pristanišču New Yorka in poslednji pozdrav. Ko se je parnik počasi trgal od svojega privezavališča in je bilo na nebu mogoče opazovati čudne ter ogromne obise babilonske prestolnice, zavite v slovite zastore dima in megle, malce pozlačene od zahajajočega sonca, je v duhu prvič planil predme neubranljiv in živ privid o italijanskem letalskem oddelku, ki bi premagal Ocean ter zmagovalno dospel na newyorško nebo.

Veličasten prizor!

Pred očmi mi je bil neprimerljivi pogled na to neskončno pristanišče, shajališče za trgovino vsega sveta. Ob oceanskih velikanih z neskončnimi boki so bile vitke jadrnice, skušene v morskijh potovanjih po severu in po jugu. Tisoči in tisoči prevozil so se lovili na kovinskem zrcalu. Vlačilci so odhajali, žerjavi, privezavalne vrvi, kabli so se pleli po nabrežjih. Tulile o sirene, mešali so se jeziki in narečja. Črni nakladalni parnik,

ves umazan od saji, se je stiskal ob belo razkošno jahto, ki se je lesketala v medu.

Na poveljniškem mostu »Conte Grandea« sem bil sam s svojimi mislimi in sem se pustil zavajati nestvarnemu prividu o tribarvnih vodnih letalih, ki so premagala usodo ter z višine ovladujejo prestolnico sodobne industrijske omike, ki je podaljševala v morje svoje pošastne tipkale.

In nenadno je za hrbotom prišel do mene popotni tovariš, italijanski industrijec, ki me je z nekaj svojimi tovariši ter s štirimi častniki spremljal na potepanju po Novi celini z nupanjem, da bo še enkrat prišla iz Amerike pobuda za večje in boljše uspehe v letalski tehniki.

Nenadno mi reče: »Povejte po pravici, da se mislite vrniti v New York letel? Odgovorim mu:

»Da, res je.«

In nič več ne morem spraviti te misli iz glave.

Govorim o tem z drugimi tovariši, medtem ko se megle kopičijo nad Oceanom. Tu je mladi letalec in industrijec Franco Mazzotti, mladi Piaggio, comm. Cella, potem so pa še moji častniki: polkovnik Tedeschini, podpolkovnik Bitossi ter stotnik Cagna: vse, kar je ostalo od našega zastopstva, ki se je konec potovanja napol razšlo v New Yorku.

Pogovora se nocoj udeležuje tudi poveznik »Conte Grandea«, ki pozna, kakšno je morje v vseh letnih časih. Prineso mi pilotske zemljevide, ki jih dolgo pregledujemo. Nekdo je nezaupljiv glede zmožnosti strojev in glede morebitnosti, da bi se jih dalo izpopolniti. Drugi poroča o atlantskih viharjih, spet drugi pa nam popisuje neskončne proge megle, starodavne sovraščice letalcev. Nekdo se vrže v računstvo ter dela račun za računom, od porabe goriva do človeške odpornosti. Vsakdo pa bi kakor jaz hotel, da bi se stvar izpolnila. Ko se jaz in Tedeschini vrževa v pogovor o »bremenu« in »avtonomiji«, se stotnik Cagna, ki so mu še sveže v spominu težajne skušnje s Svalbardskih otokov, kjer je bil z Maddalenom, da bi našel po-

Uspehi avtarhičnega gospodarstva v Italiji

V 5 letih se je pridelek bombaža v Italiji 25 krat povečal

Uvedba samooskrbovalnega sistema v Italiji je imela ugodne posledice v vseh panogah poljedelstva in je pospešila gospodarski razvoj v deželi. Težnja, da bi Italija sama proizvajala ali pridelovala čimveč stvari, ki jih potrebuje, je imela za posledico zlasti vedno večji domači pridelek bombaža. Kakšen učinek je imel v Italiji nov, samooskrbovalni sistem na tem polju, se posebno lepo vidi iz dejstva, da se je pridelek bombaža v komaj petih letih, od leta 1935 do 1940, povečal pet in dvajsetkrat!

Vendar pa je treba pri vsem tem napredku opustiti predsodek, češ da tu gre za takšno domačo proizvodnjo, ki naj bi konkurirala s proizvodnjo bombaža drugih držav, kajti to bi ne bilo samo nemogoče, pač pa tudi negospodarsko. Napredek pri proizvodnji bombaža v Italiji ima pred-

vsem ta namen, da bi zmanjšal uvoz iz drugih držav in da bi Italija lahko sama pokrila domače potrebe po tej važni surovini in na ta način seveda tudi dosti prihranila.

Bombaž je rastlina, ki ji je treba posvetiti še prav posebno pozornost, če naj se italijansko poljedelstvo, zlasti v južnih krajih še izboljša. Bombaž je tudi tisti pridelek, ki bo, čeprav postopno, sam pokrili stroške, ki jih je italijansko narodno gospodarstvo imelo pri izsuševanju obširnih močvirnih področij.

Tako bo gojitev bombaževca na lastnih italijanskih tleh dobivala vedno večji pomen in v bodoče ne bo nič več odvisna od borz, od njihovega vsakokratnega stanja in tako rekoč od golega naključja.

700 mest po več ko sto tisoč ljudi

Najbolj so »založene« z njimi Združene ameriške države, v Evropi pa Nemčija

V zadnjih letih pred vojno so mesta vsepovsod po svetu doživela naravnost presenetljiv razvoj. Saj to tudi ni čudno, ko pa je tako rekoč vse drlo z dežele v mesto in si skušalo zboljšati svoje razmere in si življenje olajšati in seveda, kolikor bi se pač dalo, tudi olepsati. Silen razvoj industrije je ta beg z dežele naravnost pospeševal, saj ni bilo samo pri nas tako, da so ljudje rajši začeli hoditi v tovarne, tam delali določeno število ur in večinoma tudi dobro zaslužili, kakor pa da bi doma na kmetih garali od ranega jutra do trde noči, ne da bi bilo med prvimi in zadnjimi v mesecu v denarnem oziru kaj razlike. Tovarniški stroji zlasti v tistih mestih, ki leže ob pomembnejših prometnih žilah, so vedno hujše udarjali svoj takt, industrijska mesta pa so se venomer širila in rasla kot gobe po dežju. Istočasno pa se je z neznansko naglico tudi dvigalo število ljudi po teh mestih ne morda toliko zaradi naravnega prirastka, kakor zaradi neprestanega doseljevanja. Zaradi tega je tudi čisto razumljivo, zakaj imamo danes vprav v tistih državah, kjer je industrija najbolj na višku, tudi največ velikih mest.

Zanimivo je v tem oziru poročilo, ki ga je dala poročevalska agencija »La Correspondence«. V njem pravi, da je po podatkih, ki jih je zbral Osrednji statistični urad, v Evropi Nemčija na prvem mestu glede števila mest, ki imajo nad sto tisoč prebivalcev. Tam je danes takšnih velikih mest 69, prišteti pa jim je treba še štiri iz češkomoravskega protektorata in štiri iz poljske guvernije. Takoj za Nemčijo sledi evropski del Sovjetske Rusije s 65 mesti z nad 100.000 ljudmi, nato Velika Britanija z 58, Italija s 24, Francija s 17, Španija pa z 11. Takšno je stanje v tem oziru v Evropi. Kako pa so z velikimi mesti »založeni« drugod po svetu? Takole:

Združene ameriške države imajo kar 92 mest z nad 100.000 prebivalci. Kitajska 50, Japonska 38, britanska Indija tudi 38, Brazilija pa 19. To pa seveda še niso vsa takšna mesta, kar jih premore svet. Na vsej zemlji jih je po podatkih omenjenega statističnega urada približno 700, ljudi pa živi v njih okrog 253 milijonov, torej približno osmina vseh prebivalcev na zemlji. Od teh jih skoraj polovico (112 milijonov) odpadne na velika evropska mesta, približno tri desetine (71 milijonov) na azijska in nekaj manj kot četrtina na ameriška mesta.

Mest, ki imajo nad milijon ljudi, pa je na svetu 39

in sicer jih ima 15 Evropa (v Nemčiji 3 in še eno v poljski guvernji), 3 v Veliki Britaniji, 2 v Italiji, po 2 v Rusiji in Španiji ter po eno v Franciji in na Madžarskem, Azija 11 (5 na Kitajskem, 4 na Japonskem, 2 v britanski Indiji), Amerika 10 (2 v Braziliji, 5 v Združenih ameriških državah ter po eno v Argentini, Mehiki in Kanadi), v Avstraliji 2 in Afriki eno samo, in sicer je to Kairo v Egiptu.

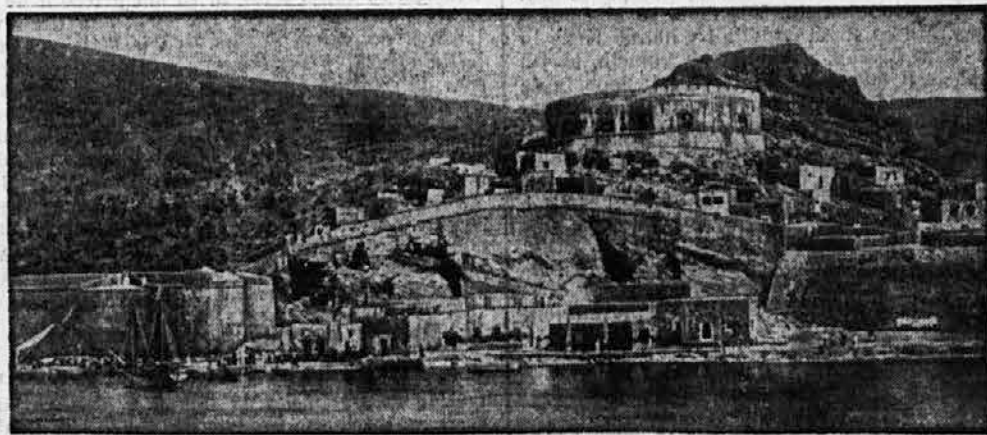
Vsi ti podatki pa se seveda nanašajo na čas pred sedanjo vojno. Tisti, ki bi veljali za sedanjo dobo, bi se prav gotovo od navedenih prav precej razlikovali, če pomislimo malo na nesrečni izraz »evakuacija«. Koliko velikih mest, zlasti tistih, nad katerimi se odigravajo dan za dnem hudi letalski napadi, je danes tako rekoč čisto zapuščenih. Zenske in otroke in tudi starejše ljudi, ki ne bi mogli pri zaščiti pred letalskimi napadi dosti pomagati, so preselili v varnejše kraje, na deželo. Tako se industrijska mesta po sili razmer spet praznijo in so stroji svojo bučenco arijo že odpeli, ponekod morda za dolgo dobo ali pa celo za vselej. Od njih pa so jo povzeli strmoglavci in jo nadaljujejo do končne odločitve.

Tudi zemlja na češkem naj bi rodila čim več

Poročilo iz Prage pravi, da so v bližini mesta Rozmital, na zahodnem češkem uresničili načrt, po katerem naj bi obširna tamkajšnja področja, ki na njih do sedaj niso nikdar ničesar pridelali, postala plodona zemlja, zasajena z najrazličnejšimi koristnimi rastlinami. Med drugim so samo za gojitev zdravilnih zelišč odmerili 1500 ha sveta. Na novih nasadih bo raslo poleg drugega tudi 24.000 paradiznikovih stebel.

Aretacije Indijcev

Moskva, 21. maja. s. Tass poroča iz Kabula, da se v vsej Indiji nadaljujejo aretacije Indijcev. V pokrajini Pandžabu je bilo prijetih 82 Indijcev, v Revalpindiju pa je bil prijet znani indijski pesnik Arban Sing, ker je na nekem protestnem zborovanju prebral svojo pesem »Nezalecen«.

Košček zanimive obale na Kreti. — Un lembo coistero dell'isola di Creta.